

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 2125
Tarih: 09.11.2010

16865

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. maddesi gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Sebahat TUNCEL
İstanbul Milletvekili

19 Aralık 2000 tarihinde, F tipi cezaevlerine gece yarısı yapılan operasyon sonucu 28 tutuklu ve hükümlü ile 2 askerin ölümüyle sonuçlanan olay Türkiye'nin insan hakları ve demokrasi karnesine büyük bir kayıp olarak yazılmıştır. Devletin "Hayata Dönüş Operasyonu" ismini verdiği bu operasyon tüm kamuoyu tarafından da büyük bir tepkiye karşılaşmıştır.

2000 yılında 20 cezaevine eş zamanlı düzenlenen operasyonlarda 20 tutuklu ve hükümlü müdahaleler sonucu, 122 kişi ise ardından başlayan ölüm oruçları yüzünden hayatını kaybetmiştir. Operasyon dönemin Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk tarafından yönetilerek gerçekleştirilmiştir. F tipi cezaevlerinin tecrit koşulları ve siyasi tutuklu ve hükümlülerin üzerindeki baskı ve keyfi uygulamaları protesto eden hükümlülere karşı yapılan operasyonlar sonucunda en çok ölüm 6'sı kadın 12 kişinin öldürüldüğü Bayrampaşa Cezaevinde gerçekleşmiştir. Bu operasyonlarda kimyasal içeriği tam olarak bilinmeyen gazlar nedeniyle kadınlar yanarak ölümler, Şefinur Tezgel ve Seyhan Doğan adlı kadın tutukluların kimlikleri bile tespit edilememiştir. Tutukluların yaşam hakları ellerinden alınmış ve 10 yıl sonra operasyon hakkında dava süreci başlayabilmiştir. Bu cezaevlerinde ölümler sonuçlanan ilk operasyon değildir. Ancak en çok ölümün olduğu operasyon olarak Türkiye'nin insan hakları karnesine ibret verici bir olay olarak yazılmıştır. Sadece Türkiye değil Avrupa'da da yankı uyandıran, uluslararası raporlarda 'insan hakları ihlali' konusunda 'ana başlıklardan' biri olan operasyonun korkunç yüzü daha sonra belgelerle ortaya çıkarılmaya başlanmıştır.

On yıl sonunda Bayrampaşa Cezaevinde yaşanan ölümler nedeniyle bir dava açılmıştır. Ancak bu süreci takip eden demokrat ve duyarlı kesimler uzun süren soruşturma sürecinde sağlıklı bir soruşturmanın yapılmadığı endişelerini taşımaktadır. Hazırlanan iddianamede sadece 39 jandarma görevlisi hakkında "insan öldürmeye teşebbüs etmek, faili belli olmayacak şekilde insan öldürmek" suçlarından dava açılmıştır. Operasyonlardan sorumlu olarak tutuklu ve hükümlüler gösterilmiştir. Tutuklu ve hükümlüler için hazırlanan iddianamenin 2001 yılında hazırlanan iddianame olduğu belirtilmektedir. Dava dosyasında ağır yaralıları mağdur sayılmayarak mağdur sayısı 51'den 41'e düşürülmüştür, olay anlatımlarının iddianameden bulunmaması, Adli Tıp Bilirkişi raporlarına yer verilmemesi,

İddianamede otopsi raporunda mermi sonucu öldüğü belirtilen tutukluların ölüm nedenleri farklı gösterilmesi gibi hukuki süreci ciddi boyutta olumsuz etkileyen eksik ya da tamamen gerçeklikten uzak bilgilerin bulunduğu iddiaları endişeleri arttırmaktadır. 10 yıl önce gerçekleşen ve Türkiye'nin demokrasi hanesinde kara bir leke olarak duran bu insanlık dışı operasyonun sorumlularını ortaya çıkarıp yargılanması konusunda ciddiyetin ortaya konması tüm duyarlı kesimler açısından büyük önem taşımaktadır.

1. Bayrampaşa Hapishanesi operasyonu için özel bir müdahale planı bulunmakta mıdır, bu plan ayrıntılı olarak hazırlanmış ve uygulanabilmiş midir?
2. Operasyonun hayat kurtarmak için yapıldığı söylenmesine rağmen, kullanılan silahların niteliği ve şiddeti, bombaların kullanılma yoğunluğu dikkate alındığında gerekli olanın çok dışında güç kullanılmasını neye bağlıyorsunuz?
3. Operasyonda kullanılan bombaların sayısı türü ve niteliği, kullanılan silahların türü ve özellikleri savcılık makamına gönderilmemiştir, neden gönderilmediği ve hangi tür silahların kullanıldığını biliyor musunuz?
4. Operasyonun hemen akabinde dönemin İçişleri Bakanı Sadettin TANTAN basına verdiği brifingde operasyona bir yıl boyunca hazırlandıklarını ifade etmiştir. Operasyonun sonucu dikkate alındığında bu bir yıllık hazırlık neyi kapsamıştır?
5. Operasyon komutanı Tuğgeneral E.Engin HOŞ, Operasyon Komutan Yardımcısı Albay H.İbrahim TÜYSÜZ, İl Jandarma Komutan yardımcısı Mehmet AY, Ankara Jandarma Komando Özel Asayiş Komutanı Albay Burhan ERGİN, Dönemin Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürü olan Ali Suat ERTOSUN hakkında açılmış idari veya adli bir soruşturma var mıdır?
6. Bayrampaşa Hapishanesi Operasyonu Ankara Jandarma Komando Özel Asayiş Birliklerinin gerçekleşmesine rağmen operasyona katılan birliklerin isimlerinin savcılık makamına bildirilmemesinin suçluları gizlemek gibi bir anlamı olabilir mi? Elinizde operasyona katılan birliklerin listesi var mıdır? Varsa bu isimler nedir?
7. Bayrampaşa hapishanesi operasyonu hakkındaki davanın soruşturma aşamasının on yıl sürmesi ve buna rağmen sadece 39 sıradan askere dava açılması adalete olan güveni sarstığı düşünülmektedir. Soruşturma aşamasının bu kadar uzun sürmesinin nedeni nedir ya da kimlerdir?

8. Soruşturma aşamasının on yıl sürmesi "Hayata Dönüş" adı verilen operasyonun ağır sonuçlarını ciddiye almamak, yaşamını yitirenlerin ailelerinin acılarını görmezden gelmek anlamını taşıdığını düşünüyor musunuz?
9. Cezaevlerinde günümüzde de ciddi hak ihlalleri devam etmektedir. Cezaevleri yönelik yaklaşım hükümetinizce de devam etmekte midir? 19 Aralık 2000 tarihindeki Adalet Bakanlığınca yürütülen ve ölümlerle sonuçlanan tip operasyonlara yaklaşımınız nedir?
10. Diğer cezaevlerinde yaşanan operasyonlar için de soruşturma başlatılacak mıdır?